

**BANCA NAȚIONALĂ A MOLDOVEI
COMITETUL EXECUTIV**

HOTĂRÂREA nr. 211

din 8 august 2019
(în vigoare 23.09.2019)

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiției
al Republicii Moldova

nr.1481 din 12 august 2019

**Cu privire la aprobarea și modificarea unor acte normative ale
Băncii Naționale a Moldovei**

În temeiul art.5 alin.(1) lit.a) și lit.e), art.11 alin.(1), art.15, art.18 alin.(1) și art.27 alin.(1) lit.c) din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.297-300, art.544), cu modificările ulterioare, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Normele cu privire la evaluarea activelor acceptate de Banca Națională a Moldovei ca garanții la acordarea creditelor băncilor (se anexează).

**Vicepreședintele
Comitetului executiv**

Vladimir MUNTEANU

NORME
cu privire la evaluarea activelor acceptate de Banca Națională a Moldovei ca garanții
la acordarea creditelor băncilor

Modificate prin:

HCE al BNM nr.112 din 02.06.2022, MO al R. Moldova nr.177 din 15.06.2022, art.701

HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, MO al R. Moldova nr.153-158 din 26.06.2020, art.576

Capitolul I
Dispoziții generale

1. Prezentele norme stabilesc:

1) metodologia de evaluare a activelor puse la dispoziția Băncii Naționale de către băncile persoane juridice din Republica Moldova, licențiate de Banca Națională (în continuare bănci) în calitate de garanții la acordarea de către aceasta a creditelor, inclusiv a asistenței de lichiditate în situații de urgență (în continuare – asistență de lichiditate) în conformitate cu art.18 și, respectiv, art.18¹ din Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei;

2) măsurile de control al riscurilor asociate activelor indicate la subpct.1).

(Pct.1 modificat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

2. Valoarea activelor acceptate ca garanții de către Banca Națională (în continuare active eligibile) este determinată atât la momentul acordării creditelor / asistenței de lichiditate, cât și periodic pe durata acestora, pentru fiecare categorie de active eligibile.

(Pct.2 completat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

3. În scopul protejării Băncii Naționale împotriva riscului pierderilor financiare în cazul neîndeplinirii obligațiilor de către o bancă, activele eligibile sunt supuse măsurilor de control al riscurilor prevăzute la capitolul II.

Banca Națională aplică măsuri specifice de control al riscurilor în funcție de categoriile de active eligibile acceptate.

4. Principalele riscuri care pot cauza pierderi financiare sunt:

1) riscul de credit – risc manifestat ca urmare a incapacității băncii de a-și îndeplini integral obligațiile;

2) riscul de piață – risc manifestat prin modificarea defavorabilă a valorii unui activ eligibil pe perioada desfășurării operațiunilor Băncii Naționale, cu posibilitatea înregistrării de pierderi financiare;

3) riscul de lichiditate – riscul ca un activ eligibil să nu poată fi tranzacționat în timp util în scopul evitării diminuării valorii acestuia;

4) riscul operațional – risc cu implicații negative financiare și/sau reputaționale, determinat fie de guvernarea internă defectă, de utilizarea unor procese, sisteme și resurse umane inadecvate sau care nu și-au îndeplinit funcția în mod corespunzător, fie de factori externi.

(Pct.4 modificat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

5. În scopul prezentelor norme, activele eligibile pentru operațiunile de creditare / acordare a asistenței de lichiditate se clasifică în două categorii – active tranzacționabile (valori mobiliare de creanță admise la tranzacționare pe o piață) și active netranzacționabile (depozite la termen, rezerve obligatorii, creanțe pecuniare ș.a.).

(Pct.5 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

Capitolul II

Măsurile de control al riscurilor

6. Măsurile de control al riscurilor care pot fi aplicate de Banca Națională în funcție de caracteristicile activelor eligibile sunt:

1) marje de ajustare a valorii (haircut) – măsură de control al riscurilor aplicată activelor eligibile folosite în tranzacțiile repo și la acordarea de credite garantate / asistenței de lichiditate prin care Banca Națională calculează valoarea activelor ca valoare de piață / a soldului acestora din care se deduce un anumit procent (haircut);

2) marje de variație (marcare la piață) – Banca Națională impune menținerea în timp a valorii de piață a activului eligibil acceptat pentru operațiunile de creditare, ceea ce implică următoarele:

a) dacă valoarea activului eligibil acceptat, reevaluată în mod regulat, scade sub un anumit nivel stabilit de Banca Națională, aceasta va solicita băncii să furnizeze active suplimentare sau mijloace bănești prin intermediul unui apel în marjă;

b) dacă, în urma reevaluării, valoarea activului eligibil acceptat depășește un anumit nivel stabilit de Banca Națională, banca poate solicita retragerea excesului de active și/sau restituirea mijloacelor bănești în exces;

3) apeluri în marjă – procedură aplicată în cadrul operațiunilor repo și a celor de acordare de credite / asistență de lichiditate, prin care se solicită contrapărților furnizarea de active suplimentare sau mijloace bănești în cazul în care valoarea activelor eligibile, reevaluată în mod regulat, scade sub un anumit nivel;

4) limite – valori maxime stabilite / impuse și aplicate de Banca Națională asupra volumului de garanții pe care banca îl poate constitui în cazul unor instrumente financiare și/sau creanțe pecuniare acceptate ca active eligibile și constituite drept garanții pentru credite / asistența de lichiditate, care prezintă risc sporit de lichiditate sau alte riscuri asociate acestor garanții.

(Pct.6 modificat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

7. Constituirea garanțiilor suplimentare (apelul în marjă) și restituirea garanțiilor excedentare în formă de instrumente financiare se efectuează în conformitate cu Regulile Depozitarului central unic al valorilor mobiliare, coordonate cu Banca Națională, iar a garanțiilor în formă de alte active - în conformitate cu reglementările Băncii Naționale și cu prevederile contractelor încheiate între Banca Națională și bancă.

8. Banca Națională poate aplica măsuri suplimentare de control al riscurilor pentru a asigura o protecție adecvată împotriva acestora, care vor fi comunicate băncilor prin publicare pe pagina web a Băncii Naționale.

9. Activele eligibile tranzacționabile reprezentate prin valori mobiliare de stat, certificate ale Băncii Naționale, obligațiuni emise de autoritățile administrației publice locale (în continuare – obligațiuni municipale) și obligațiuni emise de societăți comerciale (în continuare – obligațiuni corporative) sunt repartizate în una dintre cele trei categorii de marje de ajustare a valorii, pe baza tipului de emitent și/sau a tipului de activ, astfel cum este prevăzut la pct.9¹.

(Pct.9 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

9¹. În funcție de categoria de marjă de ajustare a valorii în care activul tranzacționabil este repartizat și de scadența reziduală a acestuia, se stabilesc următoarele niveluri minime de marje de ajustare a valorii (cu excepția celor stabilite pentru activele din categoria I):

Scadența reziduală	Marja de ajustare a valorii aplicată		
	Categoria I Valori mobiliare de stat și certificate ale Băncii Naționale a Moldovei	Categoria II Obligațiuni municipale	Categoria III Obligațiuni corporative

Până la 6 luni	2,0%	15,0%	25,0%
De la 6 luni până la 1 an	4,0%	20,0%	30,0%
De la 1 an până la 3 ani	7,0%	25,0%	35,0%
De la 3 ani până la 5 ani	9,0%	30,0%	40,0%
De la 5 până la 7 ani	11,0%	35,0%	45,0%
Cu termen mai mare de 7 ani	Se determină în funcție de condițiile de emitere a obligațiunilor.		

(Pct.9¹ completat prin HCE al BNM nr.112 din 02.06.2022, în vigoare 15.06.2022)

(Pct.9¹ introdus prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

10. Marjele de ajustare a valorii prevăzute la pct.9¹ pentru activele eligibile din categoria I se aplică la acordarea creditelor, în tranzacțiile repo și la acordarea facilităților permanente de creditare.

La acordarea asistenței de lichiditate se aplică marjele de ajustare a valorii prevăzute pentru activele tranzacționabile din categoriile I – III.

(Pct.10 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

10¹. Pentru creanțele pecuniare acceptate drept garanții la acordarea asistenței de lichiditate se stabilesc următoarele niveluri minime de marje de ajustare a valorii, determinate în funcție de scadența reziduală, tipul debitorului și a garanției creanței, după cum urmează:

Scadența reziduală a creanței pecuniare	Marja de ajustare a valorii aplicată la garantarea creanței cu:		
	Depozite bancare, valori mobiliare de stat	Imobil, teren	Alte garanții reale și/sau personale
Creanțe pecuniare asupra societăților nefinanciare și entităților din sectorul public			
Până la 1 an	30,0 %	40,0%	50,0%
De la 1 an până la 3 ani	35,0%	45,0%	55,0%
De la 3 ani până la 5 ani	40,0%	50,0%	60,0%
De la 5 ani până la 7 ani	45,0%	55,0%	65,0%
De la 7 ani până la 10 ani	50,0%	60,0%	70,0%
De la 10 ani și mai mult	55,0%	65,0%	75,0%
Creanțe pecuniare asupra persoanelor fizice			
Până la 1 an	35,0%	40,0%	55,0%
De la 1 an până la 3 ani	40,0%	45,0%	60,0%
De la 3 ani până la 5 ani	45,0%	50,0%	65,0%
De la 5 ani până la 7 ani	50,0%	55,0%	70,0%
De la 7 ani până la 10 ani	55,0%	60,0%	75,0%
De la 10 ani și mai mult	60,0%	65,0%	80,0%

Pentru creanțele pecuniare asupra societăților nefinanciare sau asupra entităților din sectorul public garantate cu garanții ale băncilor de dezvoltare multilaterală sau ale organizațiilor internaționale se stabilește o marjă de ajustare a valorii de 10,0%.

(Pct.10¹ completat prin HCE al BNM nr.112 din 02.06.2022, în vigoare 15.06.2022)

(Pct.10¹ introdus prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

11. În cazul fluctuațiilor esențiale ale prețurilor pe piață ale activelor tranzacționabile, marjele de ajustare a valorii pot fi modificate prin hotărâre a Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei.

Marjele de ajustare a valorii altor active, acceptate drept garanții pentru asistența de lichiditate în conformitate cu pct.14 sbp.6) din Regulamentul cu privire la asistența de lichiditate în situații de urgență,

aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.343/2019, vor fi stabilite prin hotărârea de acordare a asistenței de lichiditate.

(Pct.11 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

Capitolul III

Stabilirea valorii activelor eligibile tranzacționabile

12. Valoarea activelor eligibile tranzacționabile reprezentate prin valori mobiliare de stat, certificate ale Băncii Naționale, obligațiuni municipale și corporative se calculează prin deducerea marjelor de ajustare a valorii, exprimate procentual, din prețul de piață stabilit de Banca Națională conform formulei:

$$\text{Valoarea de piață ajustată a unei VM} = \frac{\text{Prețul de piață al unei VM}}{\left(1 + \frac{\text{marja de ajustare a valorii}}{100}\right)} \quad (1)$$

(Pct.12 modificat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

13. Prețul de piață al activelor tranzacționabile se determină după cum urmează:

- 1) pentru valorile mobiliare de stat – pe baza unei metodologii specifice proprii a Băncii Naționale;
- 2) pentru certificatele Băncii Naționale aflate în portofoliul băncii – la prețul mediu de vânzare-cumpărare format pe piața primară la ultima licitație înainte de determinarea prețului de piață al acestora;
- 3) pentru obligațiunile municipale și corporative Banca Națională stabilește cel mai reprezentativ preț care va fi utilizat în determinarea valorii de piață a acestora. Valoarea lor se calculează pe baza prețului cel mai reprezentativ din ziua lucrătoare anterioară datei evaluării. În absența unui preț de piață reprezentativ, Banca Națională stabilește și utilizează un preț teoretic. Pentru obligațiunile evaluate la preț teoretic se aplică o marjă suplimentară de ajustare a valorii de 5,0%;
- 4) în calcularea valorii de piață sau a valorii teoretice a unui activ tranzacționabil se include și dobânda acumulată.

(Pct.13 modificat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

14. Volumul necesar de valori mobiliare acceptate ca garanții, la constituirea acestora, se calculează conform formulei:

$$\text{Volumul la valoarea nominală} = \frac{\text{Suma lichidității furnizate}}{\text{Valoarea de piață ajustată a unei VM}} * \text{Valoarea nominală a unei VM} \quad (2)$$

În cazul asistenței de lichiditate, la calcularea volumului necesar de valori mobiliare se va lua în calcul suma lichidității furnizate plus dobânda aferentă tranzacției.

Volumul la valoarea nominală calculat se rotunjește până la o valoare divizibilă cu valoarea nominală a unei valori mobiliare.

(Pct.14 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

Capitolul IV

Stabilirea valorii activelor eligibile netranzacționabile

15. Valoarea activelor eligibile netranzacționabile reprezentate prin depozite și alte conturi la Banca Națională sau la o altă bancă acceptată de Banca Națională se determină prin evaluarea fiecărui tip de activ acceptat după cum urmează:

- 1) pentru depozitele la termen plasate de bănci la Banca Națională – la valoarea de bilanț a depozitului - 100% din valoare;

2) pentru depozitele la termen în băncile acceptate de Banca Națională – la valoarea de bilanț, dar nu mai mare de 80% din suma depozitelor, în funcție de situația financiară a băncii care solicită credit și a băncii la care este plasat depozitul, moneda depozitului, termenul rămas până la scadența depozitului, tipul ratei dobânzii, absența condițiilor/restricțiilor privind executarea depozitului și alte condiții;

3) pentru rezervele obligatorii ale băncilor în valută liber convertibilă (VLC), în calitate de garanții pot fi acceptate cel mult 80% din suma rezervelor obligatorii menținute în volum neschimbat la data constituirii garanției, luând în considerare următorii factori și riscuri:

- a) diminuarea mijloacelor atrase de către bancă;
- b) diminuarea normei rezervelor obligatorii stabilită de Banca Națională;
- c) aprecierea leului moldovenesc față de dolarul SUA sau euro.

(Pct.15 completat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

16. Rezervele obligatorii în VLC se evaluează la valoarea de bilanț – 100% din valoare.

17. În cazul în care Banca Națională anticipează apariția unor riscuri valutare sporite, ca urmare a formării unui trend pronunțat de apreciere a leului moldovenesc față de dolarul SUA sau euro, poate fi aplicată o marjă de ajustare a valorii garanției în formă de rezerve obligatorii în VLC.

(Pct.17 completat prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

18. Valoarea în lei a activelor eligibile netranzaționabile în valută străină se determină, atât la data constituirii garanției, cât și la evaluările ulterioare, prin aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data respectivă.

18¹. Valoarea creanțelor pecuniare se determină, atât la data constituirii garanției, cât și la evaluările ulterioare, în baza valorii nerambursate a acestora (soldului), fără dobânda acumulată, la care se aplică marja de ajustare a valorii corespunzătoare potrivit pct.10¹ după următoarea formulă:

Valoarea ajustată a creanței pecuniare (V_i) = Soldul creanței pecuniare * (1 – Marja de ajustare a valorii /100) (3)

(Pct.18¹ introdus prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

18². La acordarea asistenței de lichiditate garantate cu creanțe pecuniare se va îndeplini următoarea condiție:

$$\sum V_i \geq C + D$$

în care:

V_i – valoarea ajustată a creanței pecuniare (lei);

C – volumul asistenței de lichiditate solicitate de bancă (lei);

D – valoarea dobânzii la asistența de lichiditate, pe toată durata utilizării acesteia (lei).

(Pct.18² introdus prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

Capitolul V

Frecvența evaluării activelor eligibile și apelul în marjă

19. Activele eligibile constituite drept garanții pentru creditele acordate și tranzacțiile repo sunt evaluate zilnic de către Depozitarul central în conformitate cu prevederile contractului încheiat în acest sens între Banca Națională și Depozitarul central și Regulile Depozitarului central, coordonate cu Banca Națională, în baza prețurilor de piață ale valorilor mobiliare prezentate de către Banca Națională.

Activele eligibile constituite drept garanții pentru asistența de lichiditate acordată sunt evaluate de către Banca Națională bilunar (la necesitate mai frecvent) în conformitate cu normele de evaluare stabilite la pct.9¹-18².

Banca Națională calculează valoarea ajustată a activelor eligibile luând în considerare modificările în volumul creditelor / asistenței de lichiditate în sold, marjele de ajustare a valorii și principiile de evaluare stabilite de prezentele norme.

(Pct.19 modificat prin HCE al BNM nr.112 din 02.06.2022, în vigoare 15.06.2022)

(Pct.19 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

20. Pentru a reduce frecvența apelurilor în marjă și a restituirilor excesului de garanții, Banca Națională aplică un prag de declanșare de 3,0% din valoarea lichidității furnizate băncii.

În cazul acordării asistenței de lichiditate, pragul de declanșare indicat la alineatul întâi se aplică la soldul curent al asistenței furnizate plus dobânda acumulată.

(Pct.20 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

20¹. În cazul în care valoarea activelor acceptate drept garanții scade sub pragul inferior de declanșare, Banca Națională este în drept să solicite băncii efectuarea apelurilor în marjă prin furnizare de active suplimentare sau mijloace bănești.

În situația inversă, în cazul în care valoarea activelor constituite drept garanții depășește pragul superior de declanșare, Banca Națională va restitui băncii excesul de garanții la solicitarea acesteia.

Efectuarea apelurilor în marjă și restituirea excesului de garanții la acordarea creditelor și în tranzacțiile repo se realizează de către Depozitarul central, iar la acordarea asistenței de lichiditate – de către Banca Națională.

(Pct.20¹ introdus prin HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)

21. În baza oricăror informații pe care le consideră relevante, Banca Națională poate accepta/ respinge / limita utilizarea unor active eligibile pentru garantare sau poate aplica, prin hotărâre a Comitetului executiv, marje de ajustare a valorii suplimentare în cazul în care astfel de măsuri sunt impuse de asigurarea unei protecții adecvate a Băncii Naționale împotriva riscurilor.

(Pct.21 completat prin HCE al BNM nr.112 din 02.06.2022, în vigoare 15.06.2022)

(Pct.21 în redacția HCE al BNM nr.139 din 11.06.2020, în vigoare 30.06.2020)